

Збірник тез

**II Міжнародної наукової
конференції**

**«ВОЄННІ КОНФЛІКТИ ТА
ТЕХНОГЕННІ КАТАСТРОФИ:
історичні та психологічні
наслідки»**

21-22 квітня 2022 р.

**м. Тернопіль,
Україна**

Зміст:

СЕКЦІЯ 1. ПСИХОЛОГІЧНА І СОЦІАЛЬНА АДАПТАЦІЯ ТА РЕАБІЛІТАЦІЯ ЖЕРТВ ВОЄННИХ КОНФЛІКТІВ І ТЕХНОГЕННИХ КАТАСТРОФ.....1

ALEKSEENKO I., DR. OF POLITICAL SCIENCES, PROF.....1 TARAS SHEVCHENKO NATIONAL UNIVERSITY OF KYIV, UKRAINE THE ROLE OF CRISIS COMMUNICATIONS IN PREVENTING THE SOCIO - PSYCHOLOGICAL CONSEQUENCES OF DISASTERS AND CATASTROPHES РОЛЬ КРИЗОВИХ КОМУНІКАЦІЙ В ПОПЕРЕДЖЕННІ СОЦІАЛЬНО- ПСИХОЛОГІЧНИХ НАСЛІДКІВ СТИХІЙНИХ ЛИХ І КАТАСТРОФ	
Вишньовський В., канд. психол. н., доц.....3 Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна ПСИХОЛОГІЧНА АДАПТАЦІЯ ВИМУШЕНО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ, ЖЕРТВ ВОЄННИХ КОНФЛІКТІВ PSYCHOLOGICAL ADAPTATION OF FORCED DISPLACED PERSONS, VICTIMS OF MILITARY CONFLICTS	
Герман О., канд. істор. н., доц.....5 Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна ГУМАНІТАРНО-МИСТЕЦЬКИЙ ФРОНТ У ЧАС ВІЙНИ HUMANITARIAN AND ARTISTIC FRONT DURING THE WAR	
Гуменюк Н., канд. психол. н., доц.....7 Івано-Франківський національний університет нафти і газу, Україна ПСИХОЛОГІЧНА РЕКРЕАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ У ПЕРІОД ВОЄННИХ КОНФЛІКТІВ PSYCHOLOGICAL RECREATION OF THE INDIVIDUAL DURING MILITARY	
Католик Г., д. психол. н., доц.9 Львівський державний університет внутрішніх справ, Україна ПСИХОЛОГІЧНИЙ ПОРТРЕТ СЕРІЙНОГО ВБИВЦІ В ІНТРАСУБ'ЄКТИВНОМУ СПРИЙНЯТТІ ПЕРЕСІЧНОГО ГРОМАДЯНИНА PSYCHOLOGICAL PORTRAIT OF A SERIAL KILLER IN THE INTRASUBJECTIVE PERCEPTION OF THE ORDINARY CITIZEN	
Католик Г., д. психол. н., доц.11 Інститут управління, психології та безпеки Львівський державний університет внутрішніх справ, Україна	
Калька Н., старший викладач.....11 Інститут управління, психології та безпеки Львівський державний університет внутрішніх справ, Україна	
Легка А. І., викладач.....11 Інститут управління, психології та безпеки Львівський державний університет внутрішніх справ, Україна ЕМОЦІЙНЕ ВИГОРАННЯ В ЧАС ВІЙНИ: PRO I CONTRA (ПСИХОАНАЛІТИЧНИЙ КОНТЕКСТ) EMOTIONAL BURNOUT DURING WAR: PRO I CONTRA (PSYCHOANALYTIC CONTEXT)	
Лещук Г., канд. пед. н., доц.....13	

II Міжнародна наукова конференція «ВОЄННІ КОНФЛІКТИ ТА ТЕХНОГЕННИ

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА, УКРАЇНА

ЛЕЩУК Р., КАНД. ТЕХН. Н., ДОЦ.....13

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ, УКРАЇНА

КОНЦЕПТ РЕЗИЛЬЄНСУ В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ ПСИХОСОЦІАЛЬНИХ КРИЗ

RESILIENCE APPROACH IN THE CONTEXT OF DEEPENING PSYCHOSOCIAL CRISES

МЕШКО Г., Д. ПЕД. Н., ПРОФ.15

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА, УКРАЇНА

МЕШКО О., КАНД. ПСИХОЛ. Н., ДОЦ.15

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ІМ. ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА, УКРАЇНА

ГАБРУССВА Н.....15

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. ІВАНА ПУЛЮЯ; ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ІМ. ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА, УКРАЇНА

СТАН ЕМОЦІЙНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ

THE STATE OF EMOTIONAL WELL-BEING IN THE PROCESS OF LEARNING DURING THE WAR

НЕСТАЙКО І., КАНД. ПЕД. Н., ДОЦ.....18

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА, УКРАЇНА

СОЦІАЛЬНА АДАПТАЦІЯ ТА ІНТЕГРАЦІЯ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В РЕЗУЛЬТАТІ ВІЙНИ (ПОЛЬСЬКИЙ ПОГЛЯД)

SOCIAL ADAPTATION AND INTEGRATION OF INTERNALLY DISPLACED PERSONS AS A RESULT OF WAR (POLISH EXPERIENCE)

ПЕРІГ І., КАНД. ПСИХОЛ. Н., ДОЦ.....20

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ, УКРАЇНА

АРТ-ТЕРАПЕВТИЧНІ МЕТОДИ ЗНЯТТЯ ПСИХОЕМОЦІЙНОЇ НАПРУГИ В УМОВАХ ПЕРЕЖИВАННЯ ВОЄННИХ ДІЙ

ART-THERAPEUTIC METHODS OF REMOVAL OF PSYCHO-EMOTIONAL STRESS THE CONDITION OF EXPERIENCE OF MILITARY ACTION

ПЕТРИШИН Л., Д. ПЕД. Н., ПРОФ.....22

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА, УКРАЇНА

СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВПО ЯК РЕАБІЛІТАЦІЙНИЙ АСПЕКТ ВІДНОВЛЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО СТАТУСУ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО КОНФЛІКТУ

SOCIAL SECURITY OF IDPs AS A REHABILITATION ASPECT OF RESTORATION OF SOCIAL STATUS IN CONDITIONS OF MILITARY CONFLICT

СЕНЬОВСЬКА Н., КАНД. ПЕД. Н., ДОЦ.24

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА, УКРАЇНА

«ПАТРІОТИЧНІ Й НЕБАЙДУЖІ»: ЩО І ЯК КАЗАТИ ДІТЯМ ПРО ВІЙНУ

"PATRIOTIC AND NOT INDIFFERENT": WHAT AND HOW TO TELL CHILDREN ABOUT THE WAR.....24

ТРУБАВІНА І., Д. ПЕД. Н., ПРОФ.	26	
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ; ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ КОМУНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ, УКРАЇНА		
СПЕКТР ПРОБЛЕМ БІЖЕНЦІВ В УКРАЇНІ В ВІЙНІ 2022 РОКУ: АКЦЕНТИ І СПОСТЕРЕЖЕННЯ		
RANGE OF REFUGEE PROBLEMS IN UKRAINE IN THE 2022 WAR: HIGHLIGHTS AND OBSERVATIONS		
ШОСТАКІВСЬКА Н., КАН. ПЕД. НАУК, ДОЦ.	28	
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. ІВАНА ПУЛЮЯ, УКРАЇНА		
ФОРМУВАННЯ ІНСТИТУЦІЙНОЇ МОДЕЛІ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ		
FORMATION OF INSTITUTIONAL MODEL OF SOCIAL ADAPTATION OF POPULATION DURING THE WAR		
ШУЛЬГА І., КАНД. ПЕД. Н.	30	
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИР ГНАТЮКА, УКРАЇНА		
ОСОБЛИВОСТІ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ ДІТЕЙ У ЧАС ВОЄННИХ КОНФЛІКТІВ		
SPECIFICS OF CHILDREN'S HEALTH PRESERVATION DURING ARMED CONFLICTS		
ЩИГЕЛЬСЬКА Г., КАНД. ІСТОР. Н., ДОЦ.	32	
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ, УКРАЇНА		
Коляда М.	32	
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ, УКРАЇНА		
ЧОРНОБИЛЬ ЯК УКРАЇНСЬКИЙ КУЛЬТУРНИЙ БРЕНД		
CHORNOBYL AS A UKRAINIAN CULTURAL BRAND		
СЕКЦІЯ 2-3. ІСТОРІЯ ВОЄННИХ КОНФЛІКТІВ І ТЕХНОГЕННИХ КАТАСТРОФ		33
ГІБРИДНІ ВІЙНИ: ІСТОРИЧНІ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ		33
ZIÓŁKOWSKI J., PLK DR HAB. INŻ.	33	
WOJSKOWA AKADEMIA TECHNICZNA IM. JAROSŁAWA DĄBROWSKIEGO, POLSKA		
HUTSAJLYUK V., DR HAB. INŻ.	33	
WOJSKOWA AKADEMIA TECHNICZNA IM. JAROSŁAWA DĄBROWSKIEGO, POLSKA		
AKTUALNE WEZWANIA NATO W OBLCZU WOJNY W UKRAINIE.		
TRANSFORMACJA POLITYKI ODSTRASZANIA I OBRONY SOJUSZU		
CURRENT NATO CHALLENGES IN THE FACE OF WAR IN UKRAINE.		
TRANSFORMING THE POLICY OF REPELLING AND DEFEND THE ALLIANCE		
KIZLOVA A., DR.	35	
NATIONAL TECHNICAL UNIVERSITY OF UKRAINE «IGOR SIKORSKY KYIV POLYTECHNIC INSTITUTE», UKRAINE		
PROVIDING OIL FOR POWER PLANT OF KYIV DORMITION CAVES LAVRA IN FACE OF THE WORLD WAR I		

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕЛЕКТРОСТАНЦІЇ КИСВО-ПЕЧЕРСЬКОЇ ЛАВРИ НАФТОЮ ПІД ЧАС ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ	
ГОРОДИСЬКА Н., ВИКЛАДАЧ.....	37
Галицький коледж імені В'ячеслава Чорновола, Україна	
УКРАЇНСЬКІ ВІЙСЬКОВІ ТРАДИЦІЇ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТ.: ТОВАРИСТВА «СОКІЛ», «СІЧ», «ПЛАСТ»	
UKRAINIAN MILITARY TRADITIONS OF THE END OF XIX - EARLY XX CENTURY: SOKIL, SICH, PLAST SOCIETIES	
ГОРОДИСЬКА Н., ВИКЛАДАЧ.....	40
Галицький коледж імені В'ячеслава Чорновола, Україна	
ВАСИЛЕЧКО К.....	40
Галицький коледж імені В'ячеслава Чорновола, Україна	
ІНФОРМАЦІЙНА ВІЙНА ЯК ОДИН ІЗ ВИДІВ МАНІПУЛЯЦІЇ ЛЮДСТВОМ	
INFORMATION WAR AS ONE OF THE TYPES OF HUMAN MANIPULATION	
ДОВГАНЬ А., Д.ФІЛОС.Н.,ПРОФ.....	42
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна	
ДОВГАНЬ Ю., КАНД.Ю.Н.....	42
ЯВИЩЕ ВІЙНИ В КОНТЕКСТІ СИНЕРГЕТИЧНОЇ ТЕОРІЇ СВІТУ	
THE PHENOMENON OF WAR IN THE CONTEXT OF THE SYNERGETIC THEORY OF WORLD	
ДОЛЖЕНКО Ю. МАГІСТР ІСТОРІЇ, МОЛОДШИЙ НАУКОВИЙ СПІВРОБІТНИК ВІДДІЛУ БІОАРХЕОЛОГІЇ.....	44
Інститут археології Національної академії наук України, Україна	
ЗАГИБЛИЙ ПІЛОТ ЧАСІВ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ: АНТРОПОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА	
FALLEN PILOT OF THE WORLD WAR II: ANTHROPOLOGICAL CHARACTERISTIC	
ДЯКІВ В., ВИКЛАДАЧ СЕКЦІЇ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ, ВЧИТЕЛЬ ІСТОРІЇ, ЗАСЛУЖЕНИЙ ВЧИТЕЛЬ УКРАЇНИ.....	45
Залщицька філія Тернопільського обласного відділення МАН України; Залщицька державна гімназія м. Залщики Тернопільська обл., Україна	
РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНОГО КОМПОНЕНТУ У ГІБРИДНІЙ ВІЙНІ	
THE ROLE OF THE INFORMATION COMPONENT IN HYBRID WARFARE	
КРИСЬКОВ А., Д. ІСТОР. Н., ПРОФ.	48
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна	
ГРУЗІН В., СТАРШИЙ ВИКЛАДАЧ	48
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна	
НАЦІОНАЛЬНИЙ СКЛАД ОФІЦЕРСЬКОГО КОРПУСУ УГА (1918-1920)	
NATIONAL COMPOSITION OF UGA OFFICERS (1918-1920)	
КРИСЬКОВА Л.	49
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна	
КРИСЬКОВА С.	49
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна	
ВИКОРИСТАННЯ ПЕРЕМОГИ У ДРУГІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ ГЕОПОЛІТИЧНОГО ВПЛИВУ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ	

USING VICTORY IN THE SECOND WORLD WAR TO RESTORE THE RUSSIAN
FEDERATION'S GEOPOLITICAL INFLUENCE

- Лозовий В., д. істор. н., проф.**50
Національний інститут стратегічних досліджень, Україна
«РУСЬКИЙ МІР» ЯК ІДЕОЛОГІЯ ТА ПРАКТИКА ВІЙНИ ПРОТИ УКРАЇНИ (В
КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ)
«RUSSIAN PEACE» AS AN IDEOLOGY AND PRACTICE OF THE WAR
AGAINST UKRAINE (IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION
PROCESSES)
- Потіха О., канд. істор. н.**.....52
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,
Україна
- Дубровська В.**.....52
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,
Україна
УКРАЇНСЬКІ ДІТИ ВІЙНИ
UKRAINIAN CHILDREN OF WAR
- Радченко О., канд. пед. н., доц.**.....54
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира
Гнатюка, Україна
- Вихор С., канд. пед. н., доц.**.....54
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира
Гнатюка, Україна
ЦІННІСНІ ЗАСАДИ ОСВІТИ: РЕАЛІЇ ТА ПРОБЛЕМИ
VALUE PRINCIPLES OF EDUCATION: REALITIES AND PROBLEMS
- Рудик М., викладач**.....58
Галицький коледж імені В'ячеслава Чорновола, Україна
UKRAINIAN WOMEN IN THE CONDITION OF WARS: HISTORY OF THE
QUESTION
- Сівчук П., старший викладач**.....60
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,
Україна
ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНЕ ПРОТИБОРСТВО В УМОВАХ
ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ
INFORMATION-PSYCHOLOGICAL CONFRONTATION IN THE CONTEXT OF
MILITARY AGGRESSION
- Стоцький Я., д. істор. н., проф.**.....63
Тернопільський національний технічний університет імені Івана
Пулюя, Україна
ОСНОВНІ ЕТАПИ ЕКСПАНСІЇ РОСІЙСЬКОГО ПРАВОСЛАВ'Я НА
УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ
MAIN STAGES OF THE EXPANSION OF RUSSIAN ORTHODOXY
INTO UKRAINIAN LANDS
- Щигельська Г., канд. істор. н., доц.**.....65
Тернопільський національний тех
- Перець Н.**.....65
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,
Україна
ВОЄННІ ЗЛОЧИНИ РОСІЇ ПРОТИ ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ У КИЇВСЬКІЙ
ОБЛАСТІ

СЕКЦІЯ 4-5. ВПЛИВ ВОЄННИХ КОНФЛІКТІВ ТА ТЕХНОГЕННИХ КАТАСТРОФ НА ЛОКАЛЬНІ ТА ГЛОБАЛЬНІ ЕКОСИСТЕМИ.....67

НОВІТНІ ПІДХОДИ ДО МІНІМІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНИХ, ЕКОЛОГІЧНИХ ТА СОЦІАЛЬНИХ НАСЛІДКІВ ВІЙСЬКОВИХ КОНФЛІКТІВ.....67

JADAV H.	67
TERNOPIL IVAN PULUJ NATIONAL TECHNICAL UNIVERSITY, UKRAINE-INDIA	
SHCHYNELSKA H., Ph.D., ASSOC. PROF.	67
TERNOPIL IVAN PULUJ NATIONAL TECHNICAL UNIVERSITY, UKRAINE	
RISKS AND LONG-TERM EFFECTS OF CHEMICAL DISASTERS: BHOPAL AND COVID-19	
РИЗИКИ ТА ДОВГОТРИВАЛІ НАСЛІДКИ ХІМІЧНИХ КАТАСТРОФ: БХОПАЛ І COVID-19	
PROVALNA Y.	68
FH SCHMALKALDEN UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES, GERMANY	
SHCHYNELSKA H., Ph.D., ASSOC. PROF.	68
TERNOPIL IVAN PULUJ NATIONAL TECHNICAL UNIVERSITY, UKRAINE	
LONGTERM CONSEQUENCES OF NEW PHASE OF RUSSIA'S WAR IN UKRAINE	
ДОВГОСТРОКОВІ НАСЛІДКИ НОВОГО ЕТАПУ РОСІЙСЬКОЇ ВІЙНИ В УКРАЇНІ	
ГУМЕН Ю., канд. істор. н., доц.	70
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. ІВАНА ПУЛЮЯ Україна	
ПРИВАТНИЙ СЕКТОР ЯК КЛЮЧОВИЙ ЕЛЕМЕНТ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ	
THE PRIVATE SECTOR AS A KEY ELEMENT OF NATIONAL SECURITY OF UKRAINE	
КЛОЧКО А., д.ю.н., професор	73
БОРИСОВА Л., канд.ю.н., доц.	73
НІКІТІНА Л., канд.техн.н., доц.	73
ПРІОРИТЕТНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЩОДО РЕФОРМУВАННЯ СФЕРИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ	
PRIORITY TRENDS IN CIVIL PROTECTION REFORMS	
КОБЕЦЬ Ю., канд. політ. н.	76
ПРИКАРПАТСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА, Україна	
ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА В СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ	
ECOLOGICAL SAFETY IN THE NATIONAL SECURITY SYSTEM	
ЛАЗАРЮК В., канд. техн. наук, доц.	78
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. І. ПУЛЮЯ, Україна	
БЛАВЦЬКИЙ М.	78
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. І. ПУЛЮЯ, Україна	
ГРОМАДСЬКА ДИПЛОМАТІЯ - ВАЖЛИВА СКЛАДОВА МІЖНАРОДНОГО КОЛЕКТИВНОГО ОПОРУ ПОРУШЕННЯМ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ	

PUBLIC DIPLOMACY AN IMPORTANT PART OF INTERNATIONAL COLLECTIVE RESISTANCE TO HUMAN RIGHTS VIOLATIONS IN THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR

ЛУБКОВИЧ Н., КАНД. ІСТОР. Н.	80
Галицький коледж імені В'ячеслава Чорновола, Україна	
ПОТІХА О., КАНД. ІСТОР. Н.	80
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна	
ЗАГРОЗА ТЕХНОГЕННОЇ КАТАСТРОФИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ	
THREAT OF TECHNOGENIC DISASTER IN THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR	
МОСОВ С., Д. ВІЙСЬК. Н., ПРОФ.	82
Інститут державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту, Україна	
ЧУБИНА Т., Д. ІСТОР. Н., ПРОФ.	82
Черкаський інститут пожежної безпеки ім. Героїв Чорнобиля Національного університету цивільного захисту України, Україна	
ДИХОТОМІЯ ВІЙНИ В ІСТОРІЇ ЛЮДСТВА	
DICHOTOMY OF WAR IN THE HISTORY OF HUMANKIND	
НІКОНЕНКО В., КАНД. ФІЛОСОФ. Н., ПРОФ.	84
Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя, Україна	
ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАДІЙНОСТІ ТА БЕЗПЕКИ В ЯДЕРНІЙ ЕНЕРГЕТИЦІ УКРАЇНИ	
PROBLEMS OF ENSURING RELIABILITY AND SAFETY IN THE NUCLEAR ENERGY OF UKRAINE	
ПИЛИПЕЦЬ О., КАНД. ТЕХН. Н., ДОЦ.	86
Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя, Україна	
ЗВАРИЧ Н., КАНД. ТЕХН. Н., ДОЦ.	86
Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя, Україна	
НАРОСТАННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ КРИЗИ ЧЕРЕЗ РОСІЙСЬКЕ ВТОРГНЕННЯ В УКРАЇНУ	
GROWING FOOD CRISIS THROUGH RUSSIAN INVASION IN UKRAINE	
СИБІРНИЙ А., КАНД. БІОЛОГ. Н., ДОЦ.	87
Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, Україна	
СИБІРНА Р., Д. БІОЛОГ. Н., ПРОФ.	87
Львівський державний університет внутрішніх справ; Національний університет «Львівська політехніка», Україна	
ВІЙСЬКОВА ГІГІЄНА ПІД ЧАС БОЙОВИХ ДІЙ	
MILITARY HYGIENE DURING COMBAT	
СТРУЧОК В., СТАРШИЙ ВИКЛАДАЧ	89
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна	
АВАРІЯ НА ЧОРНОБИЛЬСЬКІЙ АЕС ТА ЇЇ ПРИЧИНИ	
THE ACCIDENT ON CHERNOBYL NPP AND ITS CAUSES	
СТРУЧОК В., СТАРШИЙ ВИКЛАДАЧ	90

II Міжнародна наукова конференція «ВОЄННІ КОНФЛІКТИ ТА ТЕХНОГЕННИ

ТЕРНОПЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ,
УКРАЇНА

НОВІ ПІДХОДИ У ДОСЛІДЖЕННІ ПРИЧИН ВИНИКНЕННЯ АВАРІЇ НА
ЧОРНОБИЛЬСЬКІЙ АЕС

NEW APPROACHES IN RESEARCH OF THE RISE CAUSES AN ACCIDENT ON
CHERNOBYL NPP

Химич Г., СТАРШИЙ ВИКЛАДАЧ.....91

ТЕРНОПЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ,
УКРАЇНА

Митник М., КАНД. ТЕХН. Н., ДОЦ.....91

ТЕРНОПЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ,
УКРАЇНА

Блавицький М.....91

ТЕРНОПЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ,
УКРАЇНА

ІННОВАЦІЙНА МОДЕЛЬ ЗАХИСТУ КРАЇНИ ВІД ВІЙСЬКОВИХ
КОНФЛІКТІВ

INNOVATIVE MODEL OF COUNTRY'S PROTECTION FROM MILITARY
CONFLICTS

Щигельська Г., КАНД. ІСТ. Н., ДОЦ.....94

ТЕРНОПЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ,
УКРАЇНА

Боднар В.....94

ТЕРНОПЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ,
УКРАЇНА

ЗАГРОЗИ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ НА АТОМНИХ ЕЛЕКТРОСТАНЦІЯХ
В УМОВАХ НОВОГО ЕТАПУ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

THREATS OF EMERGENCY SITUATIONS AT NUCLEAR POWER PLANTS IN A
NEW PHASE OF THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR

Щигельська Г., КАНД. ІСТ. Н., ДОЦ.....97

ТЕРНОПЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ,
УКРАЇНА

Вальборний Р.97

ТЕРНОПЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ,
УКРАЇНА

ЕКОНОМІЧНІ САНКЦІЇ ПРОТИ РОСІЇ: МАСШТАБИ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ
ECONOMIC SANCTIONS AGAINST RUSSIA: SCOPE AND EFFECTIVENESS

гуманітарного права збройні сили та збройні групи зобов'язані вживати заходів для захисту цивільного населення, у тому числі дітей, які є особливо вразливими під час війни. Зараз в Україні на місцях бойових дій залишилися руїни, розбиті сім'ї, покалічені людські долі, знищені життя. Горе від втрат, біль і розпач українських дітей війни ніколи не минуться, а залишаться у їхніх серцях навіть після перемоги.

На жаль сьогодні, міжнародні організації, які створені з метою збереження миру та запобігання війни, безсилі проти російського вторгнення в Україну. Це означає, що механізм захисту та підтримки миру не працює і повинен бути налагоджений. Якщо не зупинити російську агресію в Україні, – буде ще більше дитячих смертей, ще більше дітей стануть сиротами, сьогодні – на українських теренах, а завтра – будь-де, куди сягне кривава рука російських окупантів. Україна закликає міжнародне співтовариство негайно змусити Росію припинити війну в Україні та притягнути винних до відповідальності за вчинені злочини.

Література

1. Два мільйони дітей-біженців залишили Україну в пошуках безпеки за кордоном. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/press-releases/two-million-refugee-children-flee-war-ukraine-search-safety-across-borders>
2. Заява МЗС України щодо загрози незаконного усиновлення українських дітей громадянами держави-агресора. URL: <https://mfa.gov.ua/news/zayava-mzs-ukrayini-shchodo-zagrozi-nezakonnogo-usinovlennya-ukrayinskih-ditej-gromadyanami-derzhavi-agresora>
3. Заява МЗС України щодо незаконного вивезення українських дітей на територію Росії. URL: <https://mfa.gov.ua/news/zayava-mzs-ukrayini-shchodo-nezakonnogo-vivezennya-ukrayinskih-ditej-na-teritoriyu-rosiyi>
4. Окупанти використовують дітей для розвідки позицій української армії. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2022/04/11/novyna/suspilstvo/okupanty-vykorystovuyut-ditej-rozvidky-pozycij-ukrayinskoji-armiyi-sbu>
5. Розвідка: Росія планує в себе теракти для звинувачення України. URL: <https://www.dw.com/uk/rozvidka-rosiiski-spetssluzhbyplanuiterakty-v-rf-dlia-zvynuvachennia-ukrainy/a-61442505>
6. Російські окупанти примусово вивезли з України вже понад 120 тис. дітей. URL: <https://zaxid.net/rosiyski-okupanti-primusovo-vivezli-z-ukrayini-vzhe-ponad-121-tisyach-u-ditey-n1540606>
7. У Маріуполі загинули майже 5 тисяч людей, в облозі – 170 тисяч: оцінки влади. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/03/28/7335261/>
8. Шість тяжких порушень щодо дітей під час війни. Як діти стали передовими мішенями у збройних конфліктах. URL: <https://www.unicef.org/stories/children-under-attack-six-grave-violations-against-children-times-war>
9. Ювенальні прокурори: через збройну агресію РФ в Україні загинули 198 дітей. URL: <https://www.gp.gov.ua/>

УДК 37.014(073)

Радченко О., канд. пед. н., доц.

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимир Гнатюка, Україна

Вихор С., канд. пед. н., доц.

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимир Гнатюка, Україна

Radchenko O., PhD, Assoc. Prof.

Vykhor S., PhD, Assoc. Prof.

VALUE PRINCIPLES OF EDUCATION: REALITIES AND PROBLEMS

На долю України і українців випало чимало випробувань, які ще раз дозволяють констатувати, що без формування у суспільстві загальнолюдських цінностей і високих моральних особистісних якостей неможливо здолати ті кризові явища з якими стикається українське та світове співтовариство.

На тлі воєнних злочинів Росії виникає закономірне запитання: як «братній» народ зміг виявити себе жорстоким агресором та насильником? На нашу думку, по-перше, це великодержавницька позиція Росії щодо інших народів, їх приниження та почуття «вищості», яке плекається з дитинства. Методологія трактування історичних явищ значною мірою обумовлена необхідністю вирішення політичних задач, що визначені в документах Міністерства освіти і науки РФ: «Особливу роль в створенні нового образу Росії набуває інтерпретація ключових подій і фактів російської історії та побудова на цій основі траєкторії майбутнього Росії, прогнозування її впливу на світове співтовариство. Варто мати на увазі, що фальсифікація історії виступає одним із засобів політичної боротьби» [1, с. 5-6]. Фактично, це є свідченням того факту, що вся ідеологія підпорядковується політичному курсу, має на меті не вільний, всебічний розвиток особистості, а виконує політичне замовлення. У такому контексті загальнолюдські цінності не лише відходять на другий план, а перешкоджають впровадженню політичної волі.

По-друге, «коли ми кажемо про особистість, то треба мати на увазі, що особистість – це не тільки неповторність індивіда, це й індивідуальна неповторність нації. Кожна нація – це теж історична особа. І все те, що я буду казати про особу, має відношення і до нації. Отже нація повинна постійно звертатися до своєї самості, відновлювати її, здійснюючи через врахування своєї історії, свого історичного досвіду, шлях до самої себе. Тут духовність співпадає з національною ідеєю. Це особливо яскраво виявляється стосовно українського етносу, який має велику історію, що визначає його як специфічно український автопортрет людства», зазначає визначний український вчений, доктор філософських наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України Сергій Борисович Кримський [4].

Фактично, кожна нація намагається виокремити свою ідентичність, але не кожна нація, як от російська, часто лицемірить щодо ціннісних начал, хоча проголошує їх через православ'я та «духовні скрепи». Лицемірство виражається через використання усіх можливих ідеологічних методів та засобів впливу не лише на власне суспільство, а й на активну пропаганду за межами країни.

У цьому сенсі слухними є роздуми С. Кримського: «ідеї, особливо абстрактні ідеї, це такі речі, які можна повернути і в позитивний, і в негативний бік. Вони дуже легко перекручуються. Це і, зокрема, наочно показано в романі Василя Гроссмана «Життя та доля». За його сюжетом герой, сидячи в німецькому таборі, каже своєму товаришу по нещастю: «Я проти ідеї добра, тому що Гітлер може використовувати ідею добра для виправдання цього табору, для «покращення раси». Але я – за доброту. Адже доброту, тобто людську якість, не можна таким чином спотворювати». Духовність – то і є формування людських якостей; проблема, що для нас дуже важлива» [4].

Трагічні аналогії бачимо у сьогоденні: так звана «спецоперація в Україні», яка є насправді повномасштабним вторгненням Росії в Україну, російським керівництвом і пропагандою «виправдовується» «захистом і допомогою російськомовному населенню», а жадливі звірства проти мирного населення називаються фейками. При цьому, треба віддати належне деяким світовим лідерам, які війну в Україні відкрито

II Міжнародна наукова конференція «ВОЄННІ КОНФЛІКТИ ТА ТЕХНОГЕННІ

називають геноцидом, хоча є керівники, які ці дії не трактують як злочинні, а росіян і українців продовжують називати «братами».

По-третє, застосування цих методів впливу «глибоко» обґрунтовується науковою термінологією. Наприклад, аналізуючи структуру сучасного історико-педагогічного знання та підходи до його продукування, російські науковці трактують загальну методологію педагогічної науки згідно трьох трактувань: детерміністського, що представляє розвиток освіти як закономірний лінійно-поступальний процес; синергетичного, в основі якого лежить нелінійний підхід до осмислення генезису освіти; та трансцендентального, де Божественному началу всесвітнього педагогічного процесу надається основна роль [1, с. 59].

Учені визначають механізм розвитку глобального педагогічного процесу з одного боку, як наростання синхронності внаслідок посилення міжнародних зв'язків, так і діахронності, оскільки збільшується культурне різноманіття цивілізацій. Такий стан, частково обумовлює відсутність глобальної педагогічної культури. «Генезі педагогічного світогляду властива своя внутрішня логіка, яка не співпадає (але своєрідно резонує) із зовнішніми детермінантами.

Прикладом подібної дисгармонії (причому трагічної) є вибір напряму вільного виховання педагогічною системою В. О. Сухомлинського в кінці 60-х років, коли він усією своєю гуманістичною спрямованістю відійшов від політичних установок того часу» [1, с. 61].

Таким чином, російська педагогіка продовжила радянську традицію, яка систематичною і цілеспрямованою критикою людської та творчої позиції В. О. Сухомлинського завчасно позбулася Великого педагога і вкотре підкреслила, що ідеологічні установки набагато важливіші загальнолюдських цінностей та справжнього гуманізму.

Ми переконуємося, що ціннісні уявлення регулюють поведінку людей і стосовно сучасних їм реалій, визначають їх поведінку. Обираючи спосіб життєдіяльності, оцінюючи привабливість політичних стратегій, порівнюючи запропоновані суспільні моделі розвитку, громадяни визначають власну програму діяльності, моделюють певний спосіб ставлення до влади, держави, безпосереднього оточення [3].

Усе вище зазначене спонукає проаналізувати, а які ціннісні орієнтації є домінуючими серед української студентської молоді – верстви суспільства, яка в майбутньому, у силу своєї професійної діяльності, матиме значний вплив на формування підростаючого покоління.

Серед здобувачів вищої освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка у період з грудня по лютий 2021-2022 року було проведено опитування, яке основним із завдань ставило проранжувати поняття щодо надання їм пріоритетності при виборі працівника (громадська діяльність; диплом вузу; стажування, вміння працювати в digital-середовищі; спеціальність; особистісні якості і соціальні навички; професійні знання). Завдання виконували студенти 1 курсу бакалаврату та 1 курсу магістратури. Загалом в опитуванні взяло участь 124 респонденти (59 магістрантів та 65 першокурсників). Результати представлені на рис 1.

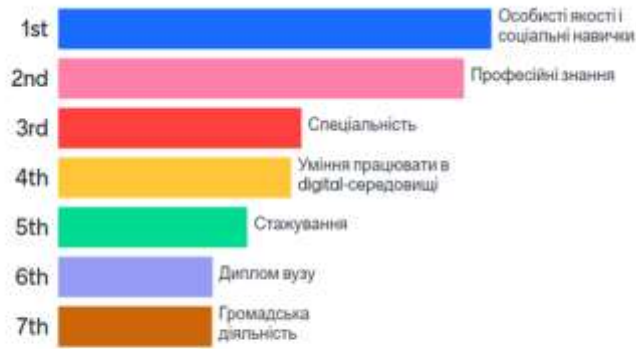

Рис. 1. Ранжування значущості понять при виборі працівника

Прикметно, що серед запропонованих понять перші дві позиції належать саме особистим якостям і соціальним навичкам та професійним знанням з очевидним домінуванням перших.

Уже на початку квітня 2022 року, ми запропонували цим же студентам вказати ті якості особистості, які стали для них найважливішими після 24 лютого, дня, який змінив наше ставлення до життя, спонукав до переосмислення цінностей. Результати представлені на рис. 2.

Показово, що студенти вказують саме такі загальнолюдські цінності як: добро, чесність, людяність, співчуття, порядність тощо. Порівняння даних двох опитувань і враховуючи результати як у мирний час, так і у період воєнного стану, дозволяє констатувати, що українське студенство орієнтоване на врахування особистісних якостей і загальнолюдські цінності. Приємно, що молодь усвідомлює значущість саме цих компонентів, адже «морально-духовна зрілість особистості, сформованість її ціннісних орієнтирів є запорукою успішності її діяльності на благо своє й усього суспільства [2, с. 215].

На нашу думку, у реаліях воєнного часу набуває нового трактування теза представника української гуманістичної педагогіки В.О. Сухомлинського «Знання без виховання – меч у руках божевільного», адже перехід від репродуктивного засвоєння знань до продуктивного передбачає критичний аналіз та осмислення інформації, генерування власних думок та ідей на основі засвоєних знань і постійне самовиховання, саморозвиток і пізнання.

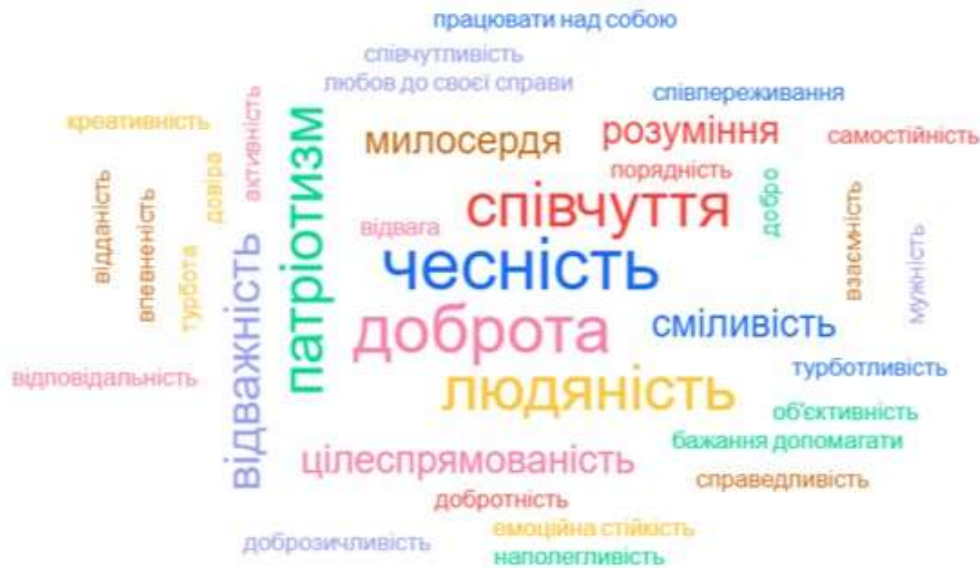

Рис. 2. Найважливіші якості особистості

Отже, навіть не дуже глибокий огляд тенденцій розвитку російської педагогічної науки дає змогу виявити ряд суперечностей, які спричинили війну 2022 року та її жорстокий характер: між великодержавницькою позицією Росії щодо інших народів та її намаганням «захистити» ці народи; між проголошенням ціннісних начал в освіті та лицемірним ставленням до їх дотримання серед окремих категорій громадян; між педагогічною культурою та глибинною орієнтацією на політичне замовлення.

Орієнтація на загальнолюдські цінності, духовна єдність нації стали консолідуючим чинником у протистоянні ворожій російській агресії, ще раз підтвердили важливість формування у суспільстві істинних цінностей, розвитку духовності особистості та засвідчили орієнтацію українського студентства на добро, людяність, чесність. Це дозволить мінімізувати негативні наслідки будь-яких катастроф та досягти перемоги над ворогом.

Література

1. Богуславский М. В. История педагогики: методология, теория, персоналии: Монография. М.: ФГНУ ИТИП РАО, Издательский центр ИЭТ, 2012. 434 с.
2. Груць Г. М. Ціннісно-сміслові основи сучасного освітнього процесу: постановка проблеми. *Ціннісні орієнтири в сучасному світі: теоретичний аналіз та практичний досвід: збірник тез III Міжнародної науково-практичної конференції* (13-14 травня 2021 р., м. Тернопіль). Тернопіль: Вектор, 2021. С. 214-218. URL: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/19909/1/61_HRUTs.pdf
3. Пазенок В. С. Філософія. К.: Академвидав. 2008, 280 с.
4. Сергій Кримський Принципи духовності XXI століття. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/sergiy-krimskiy-principi-duhovnosti-hhi-stolittya> (дата звернення 15.04.2022)

УДК 94 (477)

Рудик М., викладач

Галицький коледж імені В'ячеслава Чорновола, Україна

ЖІНКИ-УКРАЇНКИ В УМОВАХ ВІЙН: ІСТОРІЯ ПИТАННЯ